



**Gemeente
Haarlem**

Augustus 2019
Data, Informatie en Analyse
In opdracht van afdeling
Economie, Cultuur,
Duurzaamheid en Wonen



Circulair ondernemen

Onderzoeksresultaten 2019

Inleiding

Achtergrond van het onderzoek

De ambitie van Haarlem is om in 2040 een circulaire stad te zijn. Een circulaire stad is een stad waarin we slimmer en efficiënter omgaan met grondstoffen, energie en afval om een zelfregulerende en duurzame relatie met onze biosfeer te creëren.

De transitie naar een circulaire economie is een ingrijpend proces waarbij alle actoren in de economische keten een rol spelen. Ondernemers vormen, als economische motor, één van de belangrijkste schakels in het proces en we hechten als gemeente veel waarde aan hun input.

Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is inzicht krijgen in hoe ondernemers circulaire ideeën en principes op dit moment inzetten. Ook biedt het onderzoek inzicht in welke verbetermogelijkheden er zijn op het gebied van circulaire economie en wat de rol van de gemeente hierin kan zijn.

Methode en respons

Dit onderzoek is uitgezet onder ondernemers in het ondernemerspanel Haarlem. Deze ondernemers zijn via een e-mail uitgenodigd voor de online vragenlijst. Daarnaast zijn extra ondernemers met een bedrijf dat gevestigd is in Haarlem schriftelijk uitgenodigd om deel te nemen aan de online vragenlijst.

Het invullen van de vragenlijst kon van 26 juni tot en met 17 juli 2019. Binnen het panel hebben 99 ondernemers de vragenlijst ingevuld. Dit is aangevuld met nog eens 159 ondernemers die schriftelijk zijn benaderd. Het responspercentage daarbij is bij het panel 17% en bij het schriftelijke deel 3%. De schriftelijke respons is relatief laag doordat het respondentenbestand niet helemaal up-to-date was (bedrijven zijn verhuisd of bestaan niet meer).



Samenvatting

Bekendheid en deelname circulaire economie

Een ruime meerderheid van de ondernemers (74%) is bekend met het begrip circulaire economie. Circulaire economie heeft volgens veel ondernemers vooral te maken met hergebruik van grondstoffen. Het grootste gedeelte van de ondernemers doet al op een bepaalde manier aan circulair ondernemen. Met name in de vorm van verminderen van grondstof- en energiegebruik of door zo volledig mogelijk afval en grondstoffen proberen te hergebruiken.

Ambitie en motieven

Zes van de zeven ondernemers die al meewerken aan de circulaire economie hebben de ambitie om dit in de toekomst nog meer te gaan doen. Bij ondernemers die nu nog niet circulair ondernemen is dit een stuk lager, ruim een derde.

Een groot deel van de ondernemers die momenteel circulair ondernemen doet dit al langer dan vijf jaar. Dit realiseren ondernemers vooral samen met klanten en toeleveranciers.

Het belangrijkste motief voor circulair ondernemen is ecologische en sociale waarde creëren.

Problemen en redenen om niet circulair te ondernemen

De nodige ondernemers geven aan dat ze problemen ondervinden of niet deelnemen aan circulair ondernemen omdat hun bedrijf niet groot genoeg is. Ook geven redelijk wat ondernemers aan dat het geen prioriteit heeft en daarom momenteel niet meewerken. Een ander probleem waar ondernemers tegenaan lopen is dat partijen/klanten er nog niet klaar voor zijn (o.a. door bijbehorende kosten).

Rol gemeente

Twee derde van de ondernemers die momenteel meewerken aan de circulaire economie is tevreden over de rol van de gemeente. Er is echter ook een relatief groot deel dat geen oordeel weet te geven onder meer omdat de rol van de gemeente niet goed bekend is. Ruim een derde is (zeer) ontevreden over de rol van de gemeente Haarlem op het gebied van de circulaire economie.

Ondernemers noemen diverse rollen wat betreft de rol van de gemeente om de circulaire economie te bevorderen, zoals een regionaal kennisplatform of financiële verstrekker.

Aanbevelingen

Gebruik ondernemers als ambassadeurs

- Ondernemers die eenmaal meedoen aan de circulaire economie hebben vaak ook de ambitie om dit nog meer te gaan doen in de toekomst. Zodra ondernemers de smaak te pakken hebben gaan ze hier dus in door. Dit is ook terug te zien in het feit dat de meeste ondernemers die momenteel al meewerken dit al meer dan vijf jaar doen. De gemeente kan hen dus inzetten om andere ondernemers te overtuigen.

Wees meer zichtbaar als gemeente

- Een relatief groot deel van de ondernemers is momenteel niet tevreden over de rol van de gemeente of weet niet goed een oordeel te geven. Dit komt in veel gevallen omdat ze geen goed beeld hebben van wat de gemeente zoal doet op het gebied van circulaire economie. Ook vinden sommige ondernemers dat de gemeente Haarlem niet genoeg initiatief toont. De zichtbaarheid van de initiatieven die er al zijn kan dus beter en duidelijker.

Verbeter de informatievoorziening

- Spreek ondernemers in de informatievoorziening vooral aan op hun intrinsieke motivatie. Voor veel ondernemers is het belangrijkste motief namelijk ecologische en sociale waarde creëren. Ze doen het dus vooral vanuit (morele) principes.
- Veel (kleine) bedrijven in met name de dienstensector weten niet goed of en hoe ze kunnen bijdragen aan de circulaire economie. Met de juiste informatievoorziening kunnen ook deze ondernemers hun bijdrage wellicht leveren. Bijvoorbeeld door hen erop te wijzen dat ze al kunnen meedoen door hun afval te scheiden of door gebruik te maken van groene energie.
- Veel ondernemers die nu niet meedoen aan de circulaire economie geven aan niet goed te weten of ze dit in de toekomst wel willen doen. Hierbij kan de juiste informatie hen wellicht over de streep trekken. Dit kan ook in de vorm van andere bedrijven die al enthousiast zijn over circulair ondernemen.
- Een deel van de ondernemers ziet als rol voor de gemeente een regionaal kennisplatform. Er is dus behoefte aan informatie en kennisdeling tussen bedrijven.

Meerderheid van ondernemers werkt al aan de circulaire economie

Bijna driekwart van de ondernemers is bekend met het begrip *circulaire economie*. Wanneer we vragen wat ondernemers verstaan onder circulaire economie noemen ze vooral het hergebruik van grondstoffen en materialen. Maar ook duurzaam ondernemen en kringlooeconomie zijn genoemd.

Na een korte uitleg over het begrip circulaire economie (zie bijlage) geven bijna vier van de vijf ondernemers aan dat ze op een bepaalde manier meewerken aan de circulaire economie. Er zijn dus ook een aantal ondernemers die in eerste instantie niet bekend zijn met de term, maar wel aangeven op een bepaalde manier mee te werken aan de circulaire economie.

Bijna twee derde van de ondernemers die meewerkt aan de circulaire economie is (zeer) tevreden over de rol van de gemeente Haarlem op het gebied van de circulaire economie. Ruim een derde van de ondernemers is echter (zeer) ontevreden over de rol van de gemeente Haarlem. Opvallend is dat meer dan de helft van de ondernemers die meewerkt aan de circulaire economie geen oordeel en geeft antwoordoptie “*weet niet*” (n=108).

Veel ondernemers geven in hun toelichting aan dat ze geen goed beeld hebben over de rol van de gemeente wat betreft de circulaire economie. Ook vinden sommige (zeer) ontevreden ondernemers dat er te weinig initiatief getoond wordt, dat de gemeente niet zichtbaar genoeg is en dat de mogelijkheden voor afval scheiden niet altijd optimaal zijn: “*Ik merk weinig van initiatieven en betrokkenheid vanuit de gemeente.*”. Er zijn ook ondernemers die wel tevreden zijn over de gang van zaken rondom afval scheiden: “*Voldoende mogelijkheden om afval gescheiden aan te bieden voor hergebruik.*”.

Circulaire economie

74%

Bekendheid
(n=258)

78%

Werkt mee
(n=258)

64%

**Tevredenheid
rol gemeente**
(n=94)

Wat verstaat u onder circulaire economie?

Selectie van open antwoorden

“Hergebruik van materialen en verpakkingen.”

“Trachten om op lokaal niveau zaken te doen en samenwerkingen te zoeken.

Werken met duurzame materialen. Duurzaam omgaan met goederen en energie.”

“Ondernemen met gevoel voor de leefomgeving, milieu. Recyclen waar mogelijk, spaarzaam met energie en grondstoffen.”

“Een circulaire economie is een economisch systeem waar producten en diensten worden uitgewisseld binnen een bepaalde kring van klanten of bedrijven.”

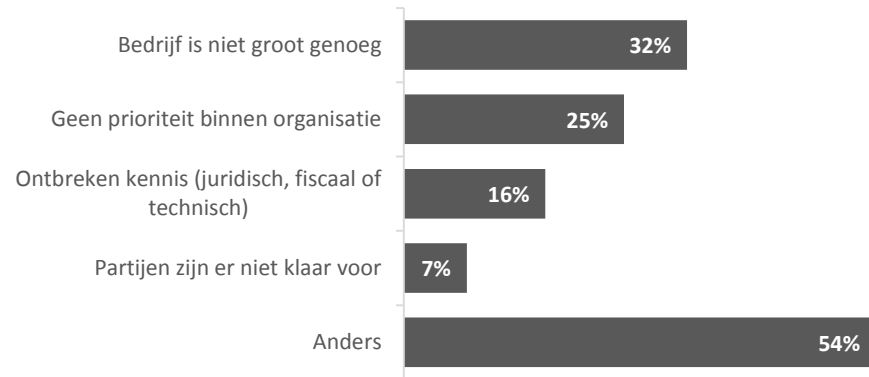
Vooral kleine bedrijven en dienstensector doen niet mee aan circulaire economie

Het deel van de ondernemers dat momenteel niet meewerkt aan de circulaire economie hebben we gevraagd naar de redenen hiervoor.

Deze redenen lopen uiteen. De belangrijkste reden is de grootte van het bedrijf (bijna een derde noemt dat het bedrijf niet groot genoeg is). Een kwart benoemt dat de circulaire economie geen prioriteit heeft.

Ruim de helft geeft een andere reden. In de toelichtingen is te lezen dat het vooral ondernemers betreft die een dienst aanbieden of niet goed weten wat ze kunnen bijdragen, anders dan bijvoorbeeld afval scheiden.

Wat is de reden dat uw organisatie (nog) niet aan circulaire economie doet? (n=56) Meerdere antwoorden mogelijk



Selectie van toelichtingen

"Heb geen productie, alleen dienstverlening. Houd kantoor aan huis. Run dat zo duurzaam mogelijk." (Bedrijf niet groot genoeg)
"Andere zaken belangrijker in de bedrijfsvoering op het moment." (Geen prioriteit)
"Wij hebben ons er nog niet voldoende in verdiept." (Ontbreken kennis)
"Wij zijn een advieskantoor en maken geen producten. We proberen wel te recyclen (toners e.d.) en minder auto te rijden etc." (Anders)
"Dienstverlenend bedrijf, maak geen producten." (Anders)

Wisselende ambitie om circulair ondernemen te gaan ondernemen

Van de ondernemers die momenteel nog niet meewerken aan circulair ondernemen heeft ruim een derde wel de ambitie om dit te gaan doen in de toekomst. Bijna een derde (32%) geeft aan het nog niet goed te weten en bijna een derde (32%) waarschijnlijk/zeker niet.

De ondernemers noemen diverse motieven. De meest genoemde is *ecologische en sociale waarde creëren*. Maar ook deze redenen zijn relatief vaak genoemd: houdbaarheid van businessmodel voor de toekomst, schaarste voorkomen van grondstoffen en groeiomgankelijkheden omdat de markt verandert.

Ambitie circulair ondernemen (n=56)

36% 

Waarschijnlijk/
zeker wel

Motieven circulair ondernemen (n=20)*

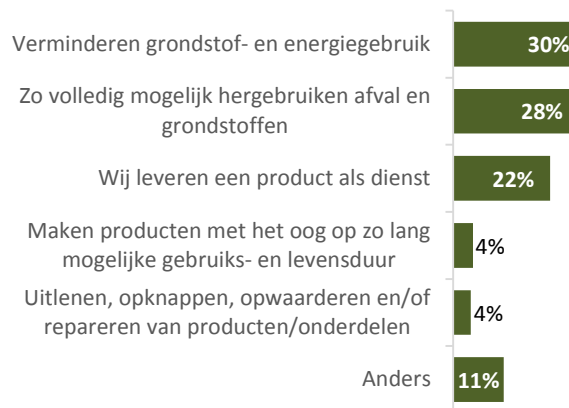


Belangrijkste motief circulair ondernemen: ecologische en sociale waarde creëren

Ondernemers die al meewerken aan de circulaire economie doen dit vooral door het verminderen van grondstof- en energiegebruik. Bijna een derde geeft dit aan (30%). Daarnaast geeft ruim een kwart (28%) van de ondernemers aan dat ze zo volledig mogelijk afval en grondstoffen proberen te hergebruiken. Ook zijn er redelijk wat ondernemers die een bijdrage leveren omdat ze een product als dienst leveren (22%).

Het belangrijkste motief voor circulair ondernemen is *ecologische en sociale waarde creëren*. Ruim een derde (37%) van deze circulaire ondernemers geeft dit aan. Maar ook deze redenen noemen zij relatief vaak: kostenreductie, kans voor innovatie in waardeketen en houdbaarheid van businessmodel voor de toekomst.

Wat doet u precies aan circulaire economie binnen uw organisatie? (n=202)



Wat zijn uw motieven voor circulair ondernemen? (n=202)



Grote meerderheid heeft ambitie om nog meer circulair te ondernemen

Een grote meerderheid van de ondernemers die momenteel al meewerken aan circulair ondernemen heeft ambitie om dit nog meer te gaan doen in de toekomst. De helft is hier zelfs vrij zeker van. Slechts 6% geeft aan dat ze (waarschijnlijk/zeker) niet nog meer circulair willen ondernemen. 8% van de ondernemers weet het nog niet.

Bijna de helft (43%) van de ondernemers die momenteel meewerkt aan de circulaire economie doet dit al langer dan vijf jaar. Er zijn maar weinig ondernemers die er nog maar net mee begonnen zijn, slechts 7% is er minder dan een jaar mee bezig. Ongeveer een kwart is er één tot drie jaar mee bezig.

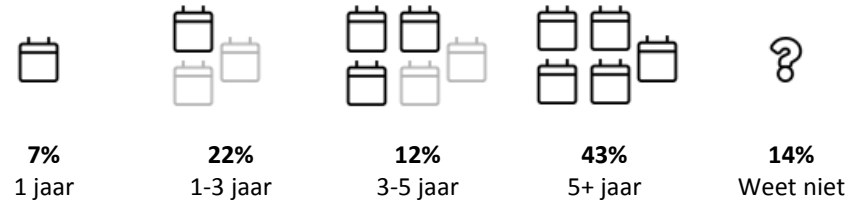
Verreweg de meeste ondernemers realiseren de circulaire economie samen met klanten, twee derde van ondernemers. Bijna de helft noemt ook toeleveranciers (46%). Overheden en kennisinstellingen zijn iets minder vaak genoemd (beide 17%).

Ambitie meer circulair ondernemen (n=202)

86% 

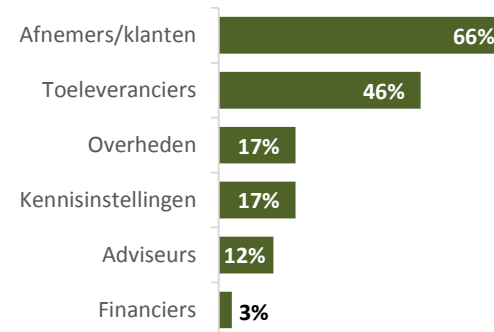
Waarschijnlijk/
zeker wel

Hoe lang werkt u al aan de circulaire economie binnen uw bedrijf? (n=201)



Met wie realiseert u circulaire economie? (n=201)

Meerdere antwoorden mogelijk

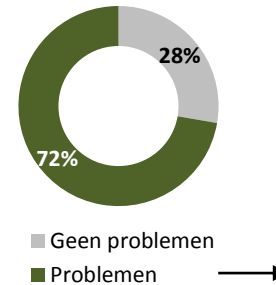


Veel ondernemers ondervinden problemen; obstakels zijn divers

Bijna driekwart van de ondernemers die meewerken aan de circulaire economie ondervindt hierbij problemen. De problemen die ze ervaren zijn divers. Zo geeft 21% van de ondernemers aan dat ze problemen ervaren doordat hun bedrijf niet groot genoeg is. In de toelichtingen geven ze onder andere aan dat ze hierdoor niet voldoende tijd of personeel hebben om hieraan te werken.

Volgens één op de vijf ondernemers zijn (andere) partijen er niet klaar voor. Ook relatief veel genoemd is de houding van klanten. In de toelichtingen noemen ondernemers onder andere dat er (nog) geen interesse of voldoende kennis is bij andere partijen/klanten. Ook kosten zijn een terugkomend onderwerp. Deze ondernemers geven aan dat klanten het liefst zo min mogelijk willen betalen.

Problemen bij circulair ondernemen (n=202)
Meerdere antwoorden mogelijk



Selectie van toelichtingen

“Als klein bedrijf kun je er niet altijd aandacht aan geven en wij vinden het ook niet noodzakelijk om er meer aandacht voor te moeten hebben.” (Grootte bedrijf)
“Men is erg afhoudend i.v.m. kostenplaatje.” (Partijen niet klaar voor)
“Veel bouwbedrijven zijn er nog niet klaar voor om volledig papierloos te werken. Of houden vast aan oude werkwijzen terwijl de technologie al een stuk meer kan.” (Houding klanten)

Ondernemers zien diverse rollen voor gemeente Haarlem: van kennisplatform tot financiële verstrekker

Aan ondernemers die momenteel meewerken aan de circulaire economie of die dat nu nog niet doen, maar wel de ambitie hebben, is gevraagd welke rol de gemeente Haarlem zou moeten spelen in het bevorderen van de circulaire economie binnen hun organisatie. Ondernemers noemen veel verschillende rollen die ze het belangrijkste vinden. Zo noemt één op de zeven ondernemers dat de rol van gemeente Haarlem een regionaal kennisplatform zou moeten zijn. Er is veel kennis aanwezig en deze zou hierdoor beter gedeeld kunnen worden zodat er meer van elkaar geleerd kan worden.

Ook financiële rollen worden genoemd door ondernemers, zoals het stimuleren middels belastingen; ondersteuning bij subsidieaanvragen of cofinanciering.

Andere rollen die ondernemers noemen gaan vooral over afvalscheiding. Sommigen zien ook *geen* rol voor de gemeente/overheid of vinden dat ze de gemeente hiervoor niet nodig hebben.

Welke rol zou de gemeente Haarlem moeten spelen in het bevorderen van de circulaire economie binnen uw organisatie? (n=222)



Selectie van toelichtingen

"Middels een regionaal kennisplatform met deelname uit het bedrijfsleven, zal er een betere synergie ontstaan om dit probleem terdege aan te pakken." (Regionaal kennisplatform)

"Betere recycling, minder grondstoffen etc. kost minder energie." (Anders)

Bijlage

Achtergrondgegevens respondenten

Branche	aantal	in %
Industrie/industriële techniek	21	8
Bouwnijverheid/bouwtechniek	14	5
Land- en tuinbouw, visserij	3	1
Detailhandel	44	17
Groothandel, reparatiebedrijven, handel en reparatie van auto's	11	4
Vervoer, opslag en postdiensten	3	1
Horeca	10	4
Zakelijke dienstverlening	93	36
Zorg- en welzijn (Profit sector)	26	10
Anders	33	13
Totaal	258	99

Arbeidsplaatsen	aantal	in %
1 persoon/ZZP'er	72	28
2 tot 4 personen	84	33
5 tot 8 personen	44	17
10 tot 19 personen	27	11
20 tot 49 personen	17	7
50 tot 99 personen	7	3
100 of meer personen	7	3
Totaal	258	102

Meegegeven informatie over circulaire economie

Circulaire economie is een economie die streeft naar het hergebruiken van grondstoffen, zodat producten en materialen zo lang mogelijk hun waarde behouden. Dit brengt nieuwe ondernemingskansen met zich mee zoals nieuwe vormen van samenwerking, nieuwe diensten, de innovatie van producten met als gevolg nieuwe markten.

